

Obr. 4 (nahore vlevo): Padělaná celistvost se známkami PP2B-PP4B, perforace 13%. Rádkové a kulaté razítko Poste Militaire jsou pravá, ale použita až po roce 1922. Razítko s číslicemi 1 je falešné.

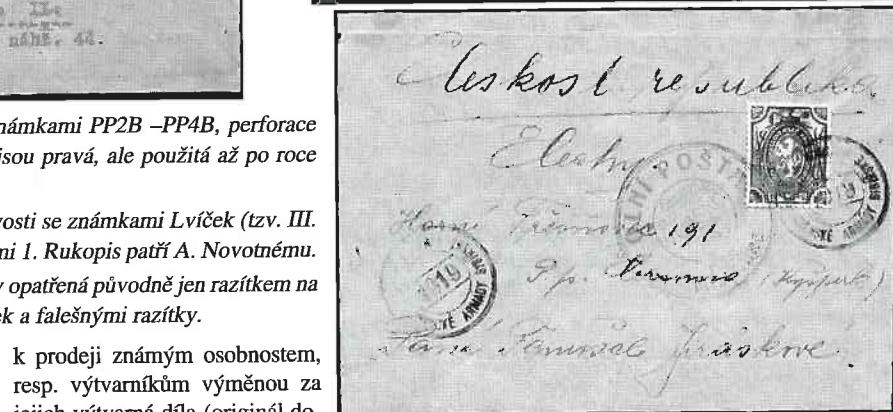
Obr. 5 (nahore vpravo): Ukázka padělané celistvosti se známkami Lvíček (tzv. III. náklad) s padělanými přetisky a razítky s číslicemi 1. Rukopis patří A. Novotnému.

Obr. 6 (vpravo dole): Pravá celistvost polní pošty opatřená původně jen razítkem na zadní straně, později „vylepšená“ zn. PP5, Lvíček a falešnými razítky.

a Rösslera-Ořovského postavil. V Českém filatelistovi postupně vycházely tendenční „odborné“ články, které měly legalizovat výrobky z jejich dílny. Na ukázkou cituji z článku Rösslera-Ořovského v časopise Český filatelista z roku 1928: „... Třetí vydání mělo pak papír klížený, nedokonalé zoubkování asi 11½, čtvrté vydání bylo zoubkované ve Vladivostoku 11¼ (13¼ – pozn. autora). Většina zásoby známek dotištěných ve Vladivostoku přivezena v nezoubkovaných arších do Prahy a zde bohužel z neznalosti věci dodatečně ozoubkována 11¼ v tiskárně Unie. Toto poslední vydání jest tedy pátým a nutno jej označiti jako vydání nepoužité, v Praze dodatečně zoubkované. Čtvrté vydání lze rozeznati od pátého pouze tím, že jest poštovně použito, tedy razítkováno. Razítkování z ochoty neexistuje, ježto zbytky úplně opotřebovaných razítek po návratu do Čech byly úředně do Vojenského archivu předány.“

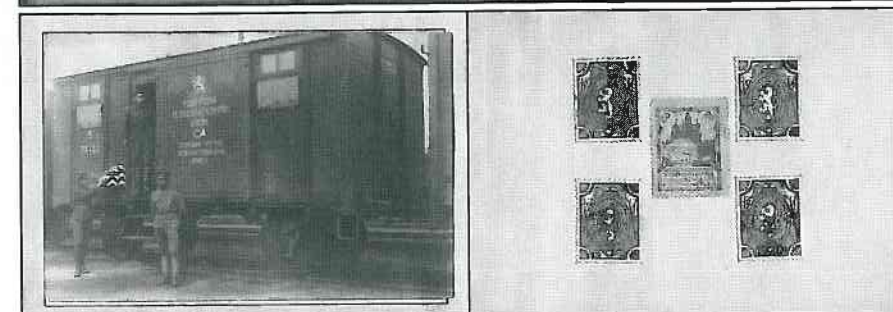
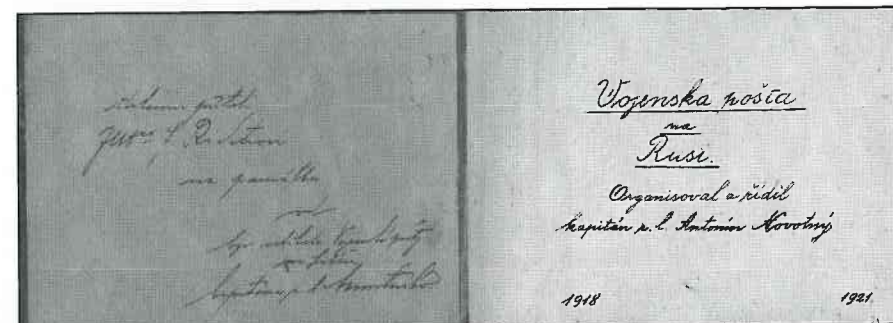
Dnes už i jen trochu obeznalý sběratel pochopí, že uvedená tvrzení jsou snůškou neshod, ale právě takové „důvěryhodné“ informace několik let systematicky vycházely v tehdejší seriální filatelistické tisku a ovlivňovaly tak celé generace sběratelů. Jen pro zajímavost podotýkám, že ze čtyřiceti razítek užívaných PP v Rusku jich bylo do Vojenského archivu odevzdáno jen několik, a i ta se po čase ztratila. O dominantním vlivu Ořovského a Novotného svědčí i fakt, že když rok po smrti ing. Šuly vyšel v ČF jeho článek Padělky čs. známek, byla v něm kapitola Novotisky Lvíčků redakcí ČF vynechána s poznámkou: „neexistují žádné novotisky“.

V roce 1932 začal Novotný s výrobou další sběratelské „vzácnosti“ – pamětních sešitků (obr. 7) ve kterých bylo několik fotografií ze života naší PP v Rusku, III. náklad Lvíčků včetně padělaných hodnotových přitisků a bezcenné nepřijaté návrhy na známky PP, zhotovené v Praze v roce 1921. Sešitky a další své výrobky (obr. 10) nabízel Novotný

k prodeji známým osobnostem, resp. výtvarníkům výměnou za jejich výtvarná díla (originál dopisu je k nahlédnutí u sběratele v Liberci) či prostě jako protislužbu.

Vrcholem snažení obou podnikavců pak byly zdařilé padělky Čeljabinského přetisku ČESKÁ POŠTA, které někteří tehdejší znalci (např. Lešetický nebo Franěk) uznali jako pravé a označili je znaleckými značkami. Známky byly uvedeny opatrně na trh počátkem roku 1928 a teprve v roce 1937, kdy se objevily ve větším množství, je jako padělky identifikoval a popsal Jan Mrňák. Co by nás sběratele čekalo, kdyby nebyly včas rozpoznány, je vidět na obrázku 8. Velká část filatelistů tehdejší doby se dala těmito výrobky oklamat a trvalo mnoho let, než se nové generaci znalců (např. Ervínu Hirschovi, Rudolfovi Gilbertovi a zejména

Obr. 7: Ukázka části pamětního sešitku se zajímavými autentickými fotografiemi, známky Lvíček jsou novotisky z tzv. III. nákladu s falešnými přetisky, hodnota 25 kopéjek se zoubkováním 13¼.

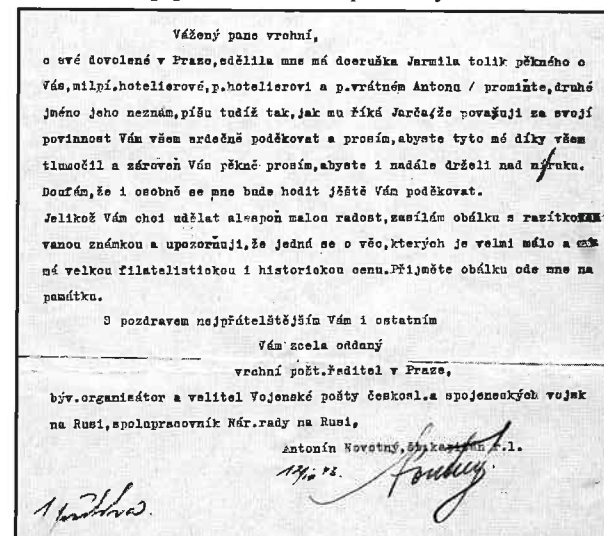
Janu Mrňákovi) podařilo většinu falešných tvrzení vyvrátit, identifikovat padělky známek a dodatečně užití razítek.

Přesto stále zůstávají některé nevyřešené otázky, např. vznik přetisků PRVI JUGOSLOVENSKI PUK, BALÍČKY DO VLASTI a VLAK ČS. ČERVENÉHO KŘÍŽE. Přes zmínky A. Novotného ve výše uvedené publikaci neexistují totiž žádné věrohodné doklady o potřebě a použití známek s těmito přetisky v Rusku. K jejich špatné pověsti přispěl i výskyt převrácených, dvojitých a barevných přetisků a také okolnost, že přetiskové štočky zůstaly v soukromých rukách. V r. 1976 byly tyto štočky prodány do USA a jejich další osud není znám. Přetisky, které se vyskytují

občas na známkovém trhu, jsou většinou zhotovené později, od původních se ale dají dosti spolehlivě rozeznat podle otlacené raznice; jiné jsou i přetiskové barvy. Přesto tyto známky v našich sbírkách zřejmě zůstanou, neboť pravost přetisků ověřovaly všechny generace znalců a tyto známky na všech aukcích u nás i v zahraničí dosahují velmi vysokých cen.

Také razítko Lvíček zůstalo v soukromém držení Rösslera-Ořovského a v roce 1931 s ním byly vyráběny další fantastické zkumy tisky v různých barvách, např. ZT na zlatém a stříbrném papíru. Poslední experimenty

Obr. 10: Dodatečně vyrobená celistvost se známkou PP 2A, zoubkování 11½ s později použitým razítkem lodi President Grant. Na zadní straně stejné razítko v černé barvě. Průvodní dopis je datován 12.10.43 a vyplývá z něho, že přiloženou celistvost Novotný posílá jako pozornost za pohostinství majiteli hotelu, kde byl ubytován, a velmi přesvědčivě ji prezentuje jako věc, která má „velkou filatelistickou i historickou cenu...“.

Obr. 8: Ukázka známek s padělanými Čeljabinskými přetisky (převrácené, různé „zajímavé“ tiskové úpravy atd.). Podobné „zvláštnosti“ se u pravých známek samozřejmě nevyskytují.

s tiskem Lvíčků se dělaly ještě v roce 1968. S razítkem, které bylo poškozeno korozí a předchozími amatérskými pokusy, se však již kvalitní otisky nedařily, a nebyly proto více rozšiřovány. Současný majitel uvažuje o předání razítka do Poštovního muzea.

Na závěr bych ještě chtěl reagovat na poznámku z článku dr. Vostatka, že Novotný sepsal Dějiny naší polní pošty, které se ztratily. Měl jsem možnost část tohoto rukopisu vidět v roce 1982 u profesora Gilberta a jsem si jist, že alespoň z hlediska sběratelů nemusíme litovat, že tento výtvor nespasil světlo našeho filatelistického světa. Celou

věc s polními poštami by totiž jen ještě dále zamlžil a zamotal. Autor se svou padělatelskou činností dostal sám do pasti, a nemohl tedy psát objektivně. Jako by existovali dva A. Novotní. Ten první, který navždy zůstane zapsán v našich vzpomínkách i naší historii jako mimořádně schopný poštovní úředník, organizátor a statečný člověk, a ten druhý, kterého známe jako podprůměrného, ale výkonného padělatele a nebo (chcete-li mírněji) výrobce předražených filatelistických suvenýrů. Není na nás, abychom soudili, kým byl víc a který jeho hřích či zásluha jsou větší. Je dokonce možné, že mu celá věc prostě jen přerostla přes hlavu a zpětně pak ovlivňovala jeho život mnohem víc, než si přál a dovedl původně představit. Není ale také možné donekonečna mlčky přecházet jeho filatelistické pohledy, které nám tu spolu s Ořovským zanechal.

Po přečtení tohoto článku si mnoho sběratelů pomyslí, že sbírání Polní pošty v Rusku je jen velké množství podvodů a spekulací. Opak je pravdou. Když se podíváte do knihy Padělky, zjistíte že např. u známek Hradčan je mnohem více padělků než u celého vydání známek PP, a přesto jsou tyto známky mimořádně oblíbené.

Sbírám naší PP v Rusku již 35 let a objevuji stále nové a nové poznatky, které činí toto sbírání atraktivním. V legiích bylo na 80 000 Čechů a Slováků, kteří bojovali v Rusku více než 6 let za vznik samostatného Československa. Z té doby se zachovalo velké množství celistvostí a dokumentů, naše armáda měla v Rusku silné zázemí, pronajato měla několik tiskáren pro tisk známek, poštovních formulářů, dopisnic, propagačních pohlednic, novin a jiných tiskovin. V našich dílnách se vyráběla gumová i kovová poštovní a útvárová razítka, která se často objevují na korespondenci.

Obr. 11: Pravá, ale dodatečně zneužívaná razítka.

Obr. 12: Falešná razítka použitá k „vylepšování“ pravých celistvostí.

Právě teď je ta pravá chvíle pro sběratele PP, protože se sbíráním již skončila nebo brzy skončí silná generace starších sběratelů, na trhu se jistě objeví významná část jejich sbírek a budou moci vzniknout sbírky nové. Padělky známek a celistvostí, které se na trhu vyskytují, již byly v literatuře dostatečně popsány, a nejsou proto tak nebezpečné. Spolu s kolektivem autorů navíc připravujeme vydání podrobné monografie, která se bude zabývat celou problematikou PP v Rusku. Podklady pro knihu shromažďujeme již mnoho let, a pokud vše půjde dobře, mohl by první díl vyjít už v roce 2005. Pak bychom měli mít k dispozici spolehlivý průvodce touto oblastí, jenž otevře cestu k polní poště i sběratelům, kteří si na ni z řady důvodů zatím netroufali.

Jiří Majer

POUŽITÁ LITERATURA:
Časopis Český filatelista, r. 1927 – 1928, články
Mudr. A. Mičocha, Rösslera-Ořovského
a Ing. Jaroslava Šuly.
Antonín Novotný: Polní pošta československých
a spojeneckých vojsk a jejich pošt. známky.
Nakladatelství Moravský legionář 1923.